
MELKVEEBEDRIJVEN MET 'DUURZAME KOEIEN' HEBBEN HOGER INKOMEN

Jakob Jager

Melkveehouders die hun koeien minder snel vervangen, realiseren gemiddeld hogere inkomens dan veehouders met een hoog vervangingspercentage. De winst zit niet in lagere toegerekende kosten, maar vooral in de lagere vaste kosten en iets hogere opbrengsten.

Enkele uitgangspunten

Het onderzoek voor dit artikel was gericht op de relatie tussen bedrijfsresultaten en vervangingspercentage (aantal verkochte koeien/gemiddeld aantal aanwezige koeien x 100%) op melkveebedrijven. Om schaalinvloeden zo veel mogelijk uit te schakelen is gewerkt met zuivere melkveebedrijven met een omvang van 50 tot 80 koeien. Bij zuivere melkveebedrijven heeft meer dan 75% van de nge betrekking op melkvee en fokvee. Biologische bedrijven en zelfzuivelaars zijn buiten beschouwing gelaten, evenals forse groeiers met meer dan 10% groei van de veestapel tussen 2002 en 2004. Die laatstgenoemde bedrijven zullen immers relatief weinig koeien afstoten om de groei sneller te kunnen realiseren. Om jaarinvloeden zoveel mogelijk uit te schakelen is gewerkt met driejaargemiddelden (2002-2004). De verwachting voor dit onderzoek was dat een lager vervangingspercentage zou leiden tot een beter resultaat per koe, door een hogere omzet en minder voer- en diergezondheidskosten (door minder jongvee). Op saldoniveau blijkt ook wel een licht voordeel, vanwege hogere opbrengsten, maar dat verschil is niet significant. Bij het gezinsinkomen uit bedrijf is dit wel het geval.

Opbrengsten en toegerekende kosten

De groep met de meest duurzame koeien hebben 100 euro meer opbrengsten per koe dan de bedrijven in de groep die een hoog vervangingspercentage hebben (tabel 1). De middengroep, met een vervangingspercentage van 25-30%, weet de hoogste melkproductie en geldopbrengst per koe te realiseren. Door de hogere kosten van voer en andere toegerekende kosten heeft de middengroep toch een lager saldo dan de bedrijven met de meest 'duurzame koeien'. De melkopbrengsten per koe komen bij de qua koeien meest duurzame bedrijven niet onder druk te staan. Ze zijn zelfs 60 euro hoger dan op bedrijven die hun koeien het snelst moeten vervangen. Het vetgehalte van de melk afkomstig van die duurzame koeien is iets lager, en dus ook de ontvangen melkprijs. Dit wordt door een hogere melkproductie echter ruimschoots gecompenseerd. Ook zijn de opbrengsten uit de verkoop van vee op de bedrijven met duurzame koeien iets hoger, mede omdat er meer kalveren worden verkocht. Het verschil in gezinsinkomen per bedrijf tussen beide uiterste groepen is met 26.000 euro aanzienlijk.

Tabel 1 Resultaten per melkkoe van zuivere melkveebedrijven met 50 tot 80 koeien ingedeeld naar vervangingspercentage melkkoeien, gemiddeld 2002-2004

vervangingspercentage	<25%	25-30%	>30%	Totaal
Totaal opbrengsten	3.006	3.030	2.907	2.977
w.v. melk	2.523	2.622	2.465	2.535
omzet vee	199	178	163	179
overig	284	229	280	264
Totaal toegerekende kosten	855	926	842	874
w.o. veevoer	532	550	477	517
diergezondheid	75	88	74	79
Saldo per koe	2.151	2.105	2.066	2.104
Betaalde vaste kosten	1.383	1.594	1.633	1.547
w.o. kosten materiële activa	720	756	820	769
algemene kosten	140	160	174	159
betaalde rente	262	335	320	308
Buitengewone baten en lasten	73	6	22	32
Gezinsinkomen uit bedrijf	841	517	455	589
Idem, per bedrijf	54.100	32.600	27.700	36.800

Bron: Bedrijven-Informatienet van het LEI.

Bedrijven met een hoog vervangingspercentage zijn met 1,5 koeien per hectare voedergewas het meest extensief (tabel 2). Het aanwezige ruwvoeroverschot leidt er toe dat er veel jongvee kan worden aangehouden zodat het aantal GVE per hectare voedergewas uiteindelijk in beide groepen even groot is.

Vaste kosten

Het blijkt dat de bedrijven met de meest duurzame koeien - met een vervangingspercentage onder de 25% - per melkkoe lagere betaalde rentelasten, algemene kosten en kosten voor loonwerk hebben dan de bedrijven met de minst duurzame koeien. Ook de kosten voor materiële activa zijn lager. Kennelijk kan de ruimte die de andere bedrijven voor hun jongvee nodig hebben op deze bedrijven voor het melkvee worden benut. Opvallend is wel dat de boekwaarde van gebouwen, machines en werktuigen hoger is dan die van de andere groepen bedrijven. Deze hogere boekwaarden leiden echter niet tot hogere kosten van materiële activa. Dit komt mede doordat deze bedrijven relatief weinig grond en gebouwen pachten. Ondanks dat de eerste groep relatief meer grond in eigendom heeft en dit in het verleden moet zijn aangekocht, zijn de rentelasten op deze bedrijven bijna 20% lager dan op bedrijven met een hoog vervangingspercentage. Door de lagere kosten en de eerdergenoemde hogere opbrengsten uit melk en vee is het gezinsinkomen per melkkoe op bedrijven met de meest duurzame koeien bijna dubbel zo groot als op bedrijven met een hoog vervangingspercentage.

Tabel 2 Kengetallen per bedrijf van zuivere melkveebedrijven met 50 tot 80 koeien ingedeeld naar vervangingspercentage melkkoeien, gemiddeld 2002-2004

vervangingspercentage	<25%	25-30%	>30%	Totaal
Aantal steekproefbedrijven	13	15	17	45
Aantal melkkoeien	64	63	61	63
Aantal GVE	84	84	85	84
Vervangingspercentage	20	28	36	29
Aandeel a) kalveren voor de opfok	30	39	36	35
Aandeel a) vrouwelijk fokvee > 1 jaar	34	41	46	41
Opp. voedergewassen (ha, inc. gras)	38,1	35,7	39,3	37,7
Melkproductie (ton)	490	499	447	477
Melkproductie/melkkoe (kg)	7.625	7.910	7.350	7.620
Melkproductie/ha voedergewas (kg)	12.900	14.000	11.400	12.600
Melkkoeien/ha voedergewas	1,7	1,8	1,5	1,7
GVE/ha voedergewas	2,2	2,4	2,2	2,2
Melkprijs per 100 kg	33,10	33,15	33,50	33,25
Vetpercentage melk	4,27	4,37	4,45	4,37
Eiwitpercentage melk	3,41	3,42	3,45	3,43

a) aandeel dieren in % van aantal koeien
Bron: Bedrijven-Informatienet van het LEI.

Conclusie

Melkveebedrijven die langer met hun koeien doen, realiseren gemiddeld significant hogere inkomens dan veehouders met een hoog vervangingspercentage. Dit inkomensvoordeel komt tot stand door hogere opbrengsten en lagere kosten. Ook kosten die niet direct met het vervangingspercentage samenhangen zijn lager. Het lijkt dan ook dat het inkomensvoordeel vooral wordt behaald door de 'zuinige' strategie die niet alleen op de melkkoeien wordt toegepast, maar integraal over het gehele bedrijf.